

Ökölbe szorul a kezem reggelente, és nem akarom megmozgatni tüdőmben a levegőt. Nehezemre esik kinyitni a számat, jó reggelt kívánni a lépcsőházat felnyaló takarítónőnek. Vízről súlyos rongyot húz végig a pepitakövön. „Jó reggelt.” Egy másik ember

Mechiat Zina 57

hangja jön ki a számon, rekedt és férfias. Néha délután kettőig hallgathatok. Addig csak bolyongok, a nyolcadik kerületben, mint valami tétovázó

MAKRAMÉ

fantom. Szorongok, hogy senki nem akar velem kapcsolatba lépni, de a szemkontaktust mindenkivel kerülöm. Egyedül kéne élnem egy kongó bérházban. Sima por hullana bőrömré. Megnyugtatna a napmeleg, pergő vakolat. Az ürügy hiányzik az állandó szomorúságra, meg egy whisky, kristálypohárban. Egy kis előkelőség. Puha reggelek pihenése a mellkasomon.

Ősz van, szürkül a Rákóczi út, egyetlen fénysugár a választási plakáton, vicsorgó jelölt, csak neki jut a sugarakból, csak ő nem érzi a ködtől nehéz levegő súlyát. Olyan, mintha visszatartott lélegzettel bámulna a járókelők arcába. Védtelennek tűnik így, két-három négyzetméternyire nagyítva, még a végén megsajnálom. A köd Ljubljánát juttatja eszembe, ahol laminálni kellett a Bled táblát. Régi vágyam volt, hogy lestoppoljak a legendás tóhoz, ahogy az alpesi hegyekhez és erdőkhöz is. Hónapok óta álmodoztam apró faházikókról, amelyekben vaját köpülnek a hosszú szoknyájú szlovén nők, őket még szigorú ráncaik is csak elegánsabbá teszik. Lágynak képzelem őket, mint a tej, mint a túró. Nyugodtnak és csendesnek. Bled kimaradt, Ljubljana megmaradt. Élhetnék akár ott is, biztos léptekkel mozognék a városban, Kelet-Európa az is.

Ráhajtottam a fejem Ljubljánára.

Beázott a sátor, csak szandálom volt, csöpögött a sár törölközőmből. Cikáztak az autók, eltévedtem, nem vettem fel, lefoszlott a virág szandálomról. Két éve történt, az első kalandtúra. Koperben kezdődött, Triesztben folytatódott, és Ljubljánában ért véget. Szótlan útítárrsal, akivel nem kellett energiát fektetnünk abba, hogy elviseljük egymást. Másként nem megy. Nem ittunk olasz bort, nem ettünk se halat, se olívát. Nem beszélgettünk egymással, se mással. Csak egyszer, a görögökről, miközben sziklákhöz szegezve figyeltük a pirani hullámokat. A tengerrel szemben nem lehet máshogy, csak patetikusan, az meg tökéletesen megy két bölcsészlánynak. Ott akarok megöregedni. Nyugdijas város, ahol a maroknyi fiatal azzal üti el az idejét, hogy péntek este verekszik egyet a mólónál, majd a pusztán százfős diszkóban úgy tesz, mintha Narancsvidék legmenőbb bulijába keveredett volna. Van valami balkáni báj ezekben a felszakadt szemöldökökben, a lökdösődések után

magasba emelt karokban. Focimeccsek adrenalinja párolog gyönyörű barna bőrből.

Vérfoltos köveken sétáltunk egy elhagyatott partszakasz felé. Graffiti a kőfalakon, leszakadt karkötők és kiszáradt paradicsomok a kavicsok között. Nem kellett ismerkednem ezekkel a terekkel, belőlem vetítették ki őket. Olyannyira hozzám tartoztak és ismerősek voltak, hogy végre otthon éreztem magam.

Egyáltalán nem kellett megszólalnom, elég volt, hogy nézek.

Ljubljanába holtfáradtan érkeztünk Triesztből, hetvenliteres hátizsákkal. Órákon át vesztegeltünk a szlovén határon, végül vonatra szálltunk. Kudarcélmény, visszatérés a félnék önmagamhoz. Haza akartam menekülni, de túl kellett élni még két napot. Zuhogó esőben jártuk a főváros utcáit. Burek, sör, jazz klub. A házak pont olyanok, mint a magyar kisvárosok peremterületein. Ablakkeretről pergő festék, csipkefüggöny, orchidea. Énekeltem. „*Mondjátok el, hogy szeretem*”. Szocializmusszag áradt az épületekből. Húgy, disznózsír, állott pince. Csak a hidak és a sárkányok tűntek nyugatinak, meg az Earl Grey teás csokoládéfagylalt. Lassú volt ez a túra, mint egy mumifikálás. Újjászülettem, de a balzsam rajtam maradt.

Most se borult ég, se köd, se hidak; Ljubljanából csak a lassúság maradt. Most ősz, foltos perzsaszőnyeg, repedt ablak, tilos rádió. Ötkunás az asztalon, *mrki medved*, domborodik a fém, itt fekszik két hónapja, várja Robertót és Zágrábot. Én magyarul beszélek majd, ő horvátul, *Utolsó tangó Párizsban*, nem tudok róla semmit, csak a nevét meg a foglalkozását, pont azt, amit nem kéne.

„*A Robi mindig emleget*”, mondja Angyal. Ül a lépcsőn. Valami fékezi, hezitál, mosolyog a szeme, mint apámé. Úgy mozgott Bracon, mint a dzsungel könyvében a medve, én meg mint a kígyó. Szidása apai, engesztelésem szófogadó. Tartozom, neki is, keszrát sütök, otthagyja a mosdókagylón, bolygó hollandi. Vágni tudott barna tekintete. Egész biztosan van benne keleti vagy déli vér. Csak az arabok tudják így villantani szemüket. Nekem is megy, lehet, hogy rokonok vagyunk.

Az ötkunás csak az egyik trambulín, a kilátás a másik. Csak ki kell néz-nem repedt ablakomon, és látom a sarkot, ahol pár napja töltöttem el egy éjszakát hat éve nem látott ismerősökkel, a másik életemből. Előbújtak a győri szellemek Budapest repedéseiből, árnyékaik önmaguknak, ahogy én is. Én a leginkább. Felnőtté vert minket a főváros.

Most visszaidézem azokat a mélyen ülő zöld vizslaszemeket, tetszelgő mozdulatokat és bársonyos hangot, amik kicsit sem hasonlítottak gazdájuk egykori énjére. Az első szellem volt Győrből, évek óta nem láttam senkit a Romer Ház fénykorából. Biztosította a hónapok óta első kedves szavakat, sosem tapasztalt úri bánásmódot. Csalás és ámítás, mindent elhiszek. Polgári

közösségbe csöppentem; spontán zendítettek rá francia sanzonokra, a háromszáz forintos Varga rosé mellé. Ez már majdnem olyan volt, mint a *Csillag*, vagy a *Fecske*, ahol néhány éve minden szombaton poharak fenekére néztünk, és naiv győri fiataleknént Cseh Tamást énekeltünk az utolsó buszig. Le- 59
lakott fotelekbe süppedtünk, vörösödött a fejünk, én grimaszoltam, mint mindig, ha csak félig sikerül kivonni magam valamiből.

Ebben a budapesti kocsmában nem volt Cseh Tamás, csak szellőztetés, csitítgatások a sóhajtozó büfésnőtől, aki olyan volt, mint mindannyiunk keresztanyja. Micsoda vigasz, hogy lehet nála feliratra inni, hogy lehet bent dohányozni. Olyan könyvben voltam, amelyet nem átéltem, hanem újraolvastam. Idegenként települtem be, figyeltek a játézők, és figyeltem őket, akár ide is tartozhatnék. Közben meg adtam a hülyét, mintha észre sem vettem volna, hogy a vállamat azért érintik, hogy mást is lehessen. Egy órával korábban még egy ambient koncertet hallgattam, dőltem az oszlopnak, nem láttam semmit és senkit, extázis; persze hogy mást is lehet, mindent lehet, szabad vagyok; hiszen most mostak ki a hangok, most teregettem ki magam, csöpögök; hiszen most feküdtem rá a zenére, most vagyok túl egy hosszú utazáson, megszámlálhatatlan korsó sör kábulatában. Csak lubickoltam a pillanatban, küzdöttem a nosztalgia hullámaival.

Veszélyes a fotelem, ha jobbra nézek, ott az ablak, pesti kocsmá, győri vendégekkel, egyből két múlt; ha balra nézek, idegen országok pénzérméi villognak rám, Horvátország, Szlovénia; ha előre nézek, falra akasztott „THAT WAY” táblám húzza elő belőlem a franciaországi emlékeket. Hátra meg nem nézek, de onnan Pilinszky és Kassák kötetei támogatnak, el ne szédüljek ebben a forgószelemben. Csukott szemmel süppedek, négy irányból támadnak az emlékek. Bevehető vár vagyok.

A sűrű éjszakák után a törzshelyek tudnak csak segíteni. Hosszúkávé, szóda. Ülök, és emlékezem. Megszoktak már, a lány a teraszon, felpakolja lábát az asztalra, nem csinál semmit, csak néz, rágyújt, néz, mosolyog, elnyomja, ír, néz, néz, hazamegy. A Mikszáth térben összeolvadt már minden emlék. Hogy mindenre itt, hogy mindig itt. Az összes tárgyhoz hozzátapadt életem valamelyik szakasza. Lassan minden kávézó olyan lesz, mint a Rákóczi út 17. második emeletének veszélyes fotele.

Gitárjáték hangzik a téglagyűrű széléről, kilencvenes évekbeli giccses lámpák csüngenek alá narancs-fekete csíkos ponyvák alól. Ez Splitka is lehetne, szorít a mellkasom. Kávézók teraszán ücsörögni idegenek között, erről szól az élet és semmi másról. Az egyik este itt olyan volt, mint a Studenac előtt töltött hajnalok. Fehér bajuszú, szikár munkásférfi tolt a söröshordókat, szája sarkából cigaretta fityegett. Ugyanaz a sanda pillantás süttött

szeméből, mint hajnalban a bolt nyitására váró halászból a kis horvát faluban. Érdes a kezük a munkától, pimaszkodnak a hozzám hasonló fiatal lányokkal.

Erős ez a tér, cserélhető alakjaival, ahogyan erősek a szagok is.

60 Axe vagy hal, teljesen mindegy. Mindkettő Roberto lakásának tátongó ürességét juttatja eszembe, a földre hányt ruhákat, az odaégett tintahalat, meg a nem túl szakszerűen elkészített török kávé. Én főztem, kiköpi. Életem fontos férfijai mind a végén húzzák le főztömet.

Nem mehetek az Ellátóba, a dezodor-, cigaretta- és alkoholszag keveréke valamiért a tintahalakat juttatja eszembe, meg Roberto piros alsónadrágját. Nem szerettem, ha az volt rajta. Erőszakosnak tűnt benne. Feketében valahogy nem látszott, abba belesimult. Mindennap eszembe jut, hogyan torzult el az arcom, amikor először felismertem benne a negyvenéves lecsúszott kamionsofőrt. Csak annyit bírt mondani, hogy „*What? What?*”. Mint mindig, amikor bámultam. És mindig bámultam, általában szeretettel teli kíváncsisággal. Akkor meg döbbenet és kiábrándultam. Átrohantam a szomszédba, vissza Angyalékhöz, és napokig nem tértem vissza hozzá. Boldog voltam, hogy elutasíthattam, aztán megint hiányzott, átlopóztam, papír zsebkendőre írt telefonszámomat hagytam ebédlőasztalán. Vártam, hogy hív. Persze várhattam, magyar számot előhívószám nélkül megadni: mindent elmond kétségbeesett kapkodásomról. Éjszakánként az ablaka alatt strázsáltam, hátha lenéz rám. Nem nézett le, nem szorult rám, nincs olyan mozgó női hús a szigeten, amit ne kóstolhatott volna meg akármikor. Aztán pár nap múlva mégis eljött a visszatérés, a rózsaszínre színezett profánság. Csak az alázat maradt, meg a félelem, az öntudatos nőt szétrepesztette a megfelelési vágy.

A mesélés öröme tudja csak levinni a pulzusomat. Mesélés magamnak; azt, ami megtörtént, amiről kiskoromban álmodoztam lefekvés előtt. Hogy úgy tudok megszólalni, és úgy tudom viselni magam, ahogyan tizenéves önmagamnak sohasem sikerült.

Ha sok Robi, sok Ljubljana, elmesélek egy másik őszt, ami túl távoli ahhoz, hogy valóságosnak tűnjön. Mondjuk, Győri Könyvszalón, Bisinger sétány, hulló levelek. Vagy az első munkám, az biztonságosabb emlék, tíz éve volt: három napig avart gereblyéztünk a temetőben, háromötvenes órabérért. Baseball sapkás, susogós melegítő-s temetőőr, szerepjáték-szettre gyűjtő középiskolások. A fiúknak kellett kiásni azokat a koporsókat, amelyek lejárt sírhelyekben pihentek. Még nem érkezett el a telefonról zenét hallgatás időszaka, de azok a fiatalok voltak itt, akik aztán évekig keserítették meg a hosszú vidéki buszjáratokon töltött időt. Sírhelyeken fogyasztották el tízórai párizsis zsemléjüket. Mi különbek voltunk, a Kovács Margitba járó, bambiszemű leendő festőlány; a szimatszatyros, vörösre festett szakállú fiú. Meg én, aki nem beszéltem, zöld kordnadrágomban próbáltam tagja lenni egy

alakuló közösségnek. Könyvekről beszélgettek, olvastam őket, nem néztek rám, megfigyelő maradtam. Átmosott a dohos levegő, visszavonultam magamba, úgy meséltem el a jelent, ahogyan meg szerettem volna élni. Megtanultam a kandeláber és a parcella szót. Ha valaki kimondja ezeket, újra a zöld kordnadrágomban ácsorgok egy temető közepén. 61

Azóta egyszer jártam ott, nagyapám temetésén. Nem ismertem senkit, a pap elrontotta a beszédet, hibás adatokat mondott. Összezavarodott, vagy felcserélte jegyzeteit, egy másik Mátyás életét mesélte. Mama nem jöhetett el, ki volt tiltva az első feleség a ceremóniáról. Békebeli a történetük, az alföldi napszámos elvette a tizenhat éves borsodi lányt, együtt mentek át a Duna másik felére, Eldorádóba. Arany helyett gyárak, gyémánt helyett munkahely meg szakszervezet. Azután alkohol, harminc év pokol. Ha gyerekkorodban nincs cipőd, és ver az intéző, nem tudod megtagadni a kiskocsmák lidokain hatású nedűit.

Az utak elszakadnak, csonkul a család, jön az új asszony, virágot árul a piacon. Mama leköpi, sértett büszkeség, elárult szerelem. Papánál kétszer voltam a kórházban, vatta a nyála, üveg a szeme, mazsolává töpörödött kisfiú. Anya felkészít, azt hittem, félni fogok, apa állt mellettünk, szilárd farönk, a kertről beszélt. Hogy sok az eső, szép lesz az eper, lédús a paradicsom. Papa szeme már nem üveg, megint él. Én is megszólalok. *„Beszélgessünk többet, jó? Menjünk horgászni, jó? Holnap. Azért vagyok erős, mert a maga vére folyik az ereimben. Megírom majd, hogy maga olyan, mint egy király, mint egy oroszlán.”*

Öt percet voltunk nála, ezen a héten több szót váltottunk, mint az elmúlt három évben. Mama nincs ott a temetésen, fehér rózsát küldött velünk, dobjuk a koporsóra. Azóta az ő szeme is más, tényleg üveg, szemprotézis, gyémánttekintete van a nagyanyámnak.

Szoros szövésű anyaggá állnak össze ezek a történetek. Fonál a Mikszáth tér, fonál Szlovénia, fonál a temető a gyerekkorommal, fonál a stoppolás, és fonál Robi, meg a fiatal fiú Gyórból. Túl szorosak a csomók, spirállal pördül a makramé, viselésre alkalmatlan karkötő. Porosodik a szekrényem alatt.